

PROGRESUL

Abonamentul:
Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sâmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Armonia dintre religione și știință.

III.

Lordul Kelvin a mai spus, că admiră curentul sănătos al cugetării libere a profesorului Henslow. Nimeni, a zis el, să nu se teamă de adevărata libertate. Cineva poate să-și păstreze deplina libertate în cugetare, în critică, dar pe lângă toată libertatea cugetării trebuie să ajungem la concluziunea, că *științele naturale nu sînt contrare religiunii, ci sînt un ajutor al ei.*

Într'o notă trimisă ziarului *Times* dela 2 Mai Lordul Kelvin dorește să explice mai apriat, în ce înțeles a pus la aparență, pe aceeași treaptă formarea unui cristal cu formarea unei ființe vii.

Un lucru am voit să-l scot la iveală: Pecind expresia „combinație întâmplătoare a atomilor” fără îndoială nu este cu totul nepotrivită cu referire la creșterea unui cristal, dar ar fi cu desăvîrșire absurdă, cînd am referi-o la producerea, creșterea și constituția unor combinații de molecule, cum se găsește în corpurile ființelor celor vii. Cu privire la aceasta, cugetarea științifică e necesită să recunoască existența unei puteri creatoare. Înainte cu 40 de ani am întrebat la o plimbare pe Liebig, dacă crede că iarba și florile, pe cari le vedem în jurul nostru, ar fi crescut prin puteri curat chimice. El mi-a răspuns: „Nu, tot pe puțin pot să cred aceasta, pe puțin mi-ași putea închipui, că o carte de botanică, care conține

desierea lor, s'ar fi putut produce singur numai prin puteri chimice”. Orică mișcare a voinței libere, pentru știința chemiei, fizice și matematice este o minune.

În revista *The Nineteenth Century* (de pe luna Iunie 1903) și-a mai precizat Lordul Kelvin cu propurile cuvinte cuprinsul vorbirii sale din 1 Mai. Această precizare definitivă a ideilor este identică aproape din cuvînt-încuvînt cu raportul ziarului *Times* și cu nota pe care el a trimes-o acestui ziar. Fraza din urmă a fost precizată definitiv astfel:

„Nu aveți nicio teamă de a fi cugetători independenți! Dacă veți cugeta cu destulă tărie, veți fi constrînși prin știință să ajungeți la credința în Dumnezeu, care este fundamentul tuturor religiunilor. Atunci veți afla că *știința nu este dușmană, ci este prietenoasă religiunii*”.

Mi-a mai rămas să arăt cu ce drept e numărat fizicianul *Lord Reayleigh* între necredincioși. Acest învățat a zis odată: „Mulți oameni dintîși nu voesc să știe nimic de științele naturale, fiindcă ale ar duce la materialism. Că poate exista această frică, nu e lucru surprinzător, fiindcă — durere — există scriitori, cari pășesc ca reprezentanți ai științei și își fac o meserie din a răspîndi astfel de păreri. E adevărat, că și dintre reprezentanții științei, ca și în celălalte tagme, au unii păreri brutale în privința întrebărilor mai adînci și a temeiurilor naturii. Dar că convingerile, la cari aținut un *Newton, Faraday, Maxwell* viața lor întregă, nu s'ar împăca cu o direcție științifică, aceasta e desigur

o afirmație, cu a cărei combatere n'am trebînță să mă ocup”.

Convingerile, la cari a ținut un *Newton, Faraday* și *Maxwell* viața lor întregă, au fost de un adînc caracter religios. Cel dintîi, pelingă studiile sale matematice și astronomice ce le-a făcut, s'a ocupat și cu studiul sf. Scripturii. Într'o scriere a sa despre prorocul *Daniil* zice: „Noi avem pe *Moisi*, pe proroci, pe apostoli, ba chiar cuvintele lui *Christos*. Dacă nu am voi să credem în ele, am fi tot-atît de vinovați ca și *Iudeii*”. Într'alt loc zice: „Intocmirea admirabilă a soarelui, a planetelor și a cometelor a putut să-și aibă orginea numai în planul și stăpînirea unei ființe atotînțelepte și atotputernice; pe aceasta o admirăm pentru atotperfecțiunea ei, o adorăm și ne în chinăm ei ca guvernatorului lumii, — noi slujitorii marele Stăpîn al universului”. Al doilea dintre acei trei mari învățați, *Michael Faraday*, a rămas viața sa întregă creștin credincios. În ce privește terenul lucrurilor pămîntesii — zice el — cred, că cele nevăzute ale lui *Dumnezeu*, dela crearea lumii se vād lămurit, înțelegîndu-se din fapături, adecă vecnica lui putere și dumnezeire (Rom. 1, 20). Niciodată n'am dat peste ceva, ce ar aduce în contradicere lucrurile din sfera omului cu acelea cari se referesc la viața lui viitoare și pe cari nu le poate cunoaște spiritul omenesc de sine singur”. Cu o ocazie, avînd să dea o rectificare în publicitate, a declarat, că mai ușor i-s'ar putea face imputarea de a fi dat prea mare venerație bibliei, pe care o consideră ca cuvîntul lui *Dumnezeu*, decît prea puțină. Convingerile religioase ale lui *Maxwell* sînt

FOILETON.

Pescarul.

Colo'n marginea Dobrugiei din țărmlul năsipos șase căsuțe smerite, acoperite cu trestie, caută înspre întisul Mării-negre ce par'că leagănă în apele ei întunecate jalea pămîntului românesc. Sînt caminele unor sărmani pescari, cărora nemărginitul apelor le-a fost moșia din tată'n fiu și cari în fața norocului înfrățit cu moartea, mai cu credință ca oricare alt muritor rostesc: „Pinea noastră cea de toate zilele dăne-o nouă astăzi... și ne mîniește de... rău”. *Dumnezeu* și marea e toată nădejdea acestor oameni, cărora de subt fiecare răsărit de soare la suride apusul vieții în prohodul valurilor.

Înainte umilelor lăcașuri o cruce înfiptă în umerii țărmlui, cu brațele-î întinse pare a pune hotar apelor neastîmpărate. Mai învală o ceată de copii gureși își aleargă în dragă voe, vrăjind peste micul cătun seninul zilelor lor fericite.

Încă în zorii zilei bărbații apucară vînslele și își perdură urma pe spatele apelor verzu.

Din înălțimea cerului soarele își respiră razele aurii în lume... Din dosul zărilor albastre însă se ridică un codru de nourî negri la suflet...

Vîntul ușurel de subt soare începe a neliniști apele, talazurile lovesc mai cu putere în țărml, ear tivitura de spume albe cuprinde tot mai mult din uscat...

Cerul se involburează, bălaurii negri ascund lumina soarelui... urgia începe a clocoti...

Mame și copii adunați subt aripa crucii privesc îngrijorați legănatul primejdios al luntrilor ce se apropie. — Dar însfirșit sosesc toți, afară de unul...

Încă pela prînzișor ortacul lor, Ion, se răz-lățise de ei. Cînd băgară de seamă abia i-se mai zăriau vîntrelele și'n urmă il perdură din vedere...

— Nu te supăra, Anuțo, *Dumnezeu* pazește pe om. O fi poate la adăpost în portul dela *Constanța*... Uraganul începe a zbiciui spatele mării cu toată puterea. Pescarii se 'mprăștie tăcuți pela căsuțele lor...

Anuța, fetișoara lui Ion, cu inima scaldată în durere privește peste crestele înspumate ale valurilor... și până cînd vîntul într'o dragoste nebună îi dezmeardă și îi încinge pletele despletite pe lângă sinul ei curat de fecioară, în fața uriașelor talazuri, cu toată încrederea și nădejdea sufletelor neprihănite, își împreună minile: „Stăpînă, *Maică fecioară*, adu pe tata 'n pace acasă”...

Departa în mijlocul apelor răscolite Ion pescarul se luptă cu furia valurilor. Luntrița purtată ca o găoace, în tot momentul e în primejdie de a-și slobozi stăpînul în adîncimi. — Idrijirea mării crește tot mai mult... Omul care pîn'acum înfruntase multe vijelii, trebuie să-și încoarde toate puterile ca să scape viu din brațele undelor.

Într'o clipă de liniște își țintue pinzele peste gura luntrei, alintată în salturi mari, apoi începe

a mîna din resputeri mari înspre inima apelor, unde în legănatul mai greoi viața e mai sigură... La cutezanța micului om marea își deslănțui toată urgia.

În părăsirea puterilor sale bietul muritor îmbracă pavăza credinții și cu cea din urmă nădejde se întoarce la celce ține stăpînia lumii: „Isuse, care ai mintuit naea lui *Petru*, nu mă da peririi... și Tu, milostivă *Maică Marie*, nu lăsa pe Anuța fără tată!”

Valurile însă par'că îi jurară moarte... În-sfirșit creștinul istovit își pleacă capul înaintea sorții; vazele și-le trase pe genunchi și își făcu cruce peste viață...

Dar unde se găta puterea omului, se începe puterea lui *Dumnezeu*.

Un bubuit prelung deșteptă pe cel împăcat cu gîndul morții. În apropiere apăru trupul negru al unui vapor ce se leagănă a lene în zbiciuirea apelor. Pescarul se simți înviorat și cînd văzu cum luntrile de salvare ale vasului sînt lăsate pe apă, apucă la nădejdi. O nouă bubuitură însă îi risipi toate visurile. Luntrile îngrabă se umplură de pasageri, ear vaporul dupăce mai dădu cîteva salve se pitulă în mormîntul valurilor întunecate. Cu groază văzu apoi cum luntrițele încărcate peste măsură una după alta își goliră greutatea în gura morții...

Dupăce primi atîta jertfă, marea își mai potoli mînia.

Singură luntrea pescarului mai plutia pe locul unde moartea avea un seceriș bogat.

evidente din următoarea rugăciune, găsită între scrierile postume ale lui pe care pentru frumuseța ei o reproduc la acest loc: „Stăpîne Doame, care ai făcut pe om după chipul Tău, și i-ai dat lui un suflet viu, ca să Te caute pe Tine și să stăpîniască peste făpturile Tale, învață-ne să cercetăm astfel lucrurile minilor Tale, ca să supunem pămîntul spre folosința noastră și să ne întărim mințile noastre spre slujba Ta. Fă-ne Doamne să primim cuvîntul Tău cel sfînt, ca să credem în Acela, pe care Tu l-ai trimis, ca să ne dea nouă știința mîntuirii și iertarea păcatelor. Pentru toate acestea ne rugăm în numele aceluiași Isus Christos, Domnul nostru”. . . Dacă un învățat susține, ca Lord Rayleigh, că aceste convingeri ale lui Newton, Faraday și Maxwell se pot împăca cu știința, atunci fără îndoială acel învățat nu poate fi considerat ca dușman al religiei.

În fața unor mărituri atît de clasice ale unor adevărați savanți ai lumii în favoarea religiei, ar trebui să amuțiască glasul micilor ei birfitori! Ași putea completa mult șirul lor, dar cred că sînt suficiente cele induse, pentru a fi dovedit ceace aveam să dovedesc. Încheierea ce o scoatem din toate e, că nu adevărata știință, ci superficialitatea și neștiința e dușmana religiei. Dluî Dr. C. Thiron îi aduc aminte de cuvintele lui Bacon de Verulam: *«leves gustus in philosophia movere fortasse ad atheismum, sed pleniores haustus ad religionem reducere»*.

(Rev. Teol.) **Dr. Nicolae Bălan.**
(Fine).

IGIENĂ.

Ce să mîncăm cînd îmbătrînim?

O regulă a sănătății sună: „Ce-î place covaciului, nu-î place croitorului”. Astfel și nutrirea să fie potrivită nu numai cu vocația, cu personalitatea, ci și cu vîrsta. Dr. Abelius a scris la 1720: „Toată sănătatea rezidă în regula mîncării. Cînd trecem peste 50, corpul trece peste o schimbare. Viața începe a da înapoi. Organele ni-se slăbesc. Mușchii își perd elasticitatea, puterea nervilor slăbește, slăbind și circulația singelui. Mai mult ne lasă inima în pîrte. Bine-î de omul care la vreme bagă de seamă admonierile naturii. Căci e mai lesne a apuca dela început pe cărarea dreaptă, decît mai tirziu a schimba modul de viață greșit.

Dar nu. În depărtare d'un avînt se ivi o femeie pe care o putere nevăzuă o mai ținea la suprafață. Cu mina dreaptă sprijinia un scutecl alb, ear cu cealaltă viața în spatele valurilor . . . Luntrașul izbucni s'ajungă, dar cînd să apuce mina femeii, aceia dispăru în ape. — Ridică deci scuteclul, din care un miștel într'un plîns amar întindea minușele după sinul mamii. Il scoase din golgiurile ude și-l așeză pe genunchi. Ingerelul mai încetă din plîns și pecînd apucase în mișcarea cruciulița mătămilor dela git, păsărelele de mare îi furară privirea.

Ion pescarul nu se mai temea de moarte. . . Subt paza crucii, subt pavăza unui suflet nevinovat, el credea tare că nu va peri . . .

Așa cum privia la micuțul ce urmăria zborul paserilor, gîndurile îl furară acasă . . . Ce bucurie îi va face Anușel micul frățior, cu cîia dragoste îl va strînge la sin și-și va pertrece cu el toată ziua . . .

Subt vraja acestor gînduri nici nu luă în seamă cînd cerul se însenină și valurile adormecară. Pecînd așezase copilul pe un vestmint mai uscat și puse vinslele în spatele undelor, pe orizon dinspre Tarigrad se ivi un vapor. Ca să nu-î taie calea, se hoiări s'astepte pîn' va trece și luă copilul din nou în brațe. Il sprijini în picioare pe genunchi ca'n raza soarelui să-î mai zvînte că-mășuța udă de pe apa mării. Vaporul se apropiase binișor. Căpitanul, care încă din depărtare ochise luntrița, opri, făcînd semn pescarului să s'apropie. Mulțimea de pasageri adunați pe bord băteau din palme la vederea mititelului ce-și întindea

Corpul omenesc e o mașină alcătuită din organe și firițele nemărginit de fine, cari despart nutre-mîntul în lucrarea internă — respirarea, circulația, creșterea, cum și în prestația mecanică și spirituală, și în același timp eliminînd resturile stoarse de suc. Cînd însă îmbătrînim, consumația alimentelor trece într'un tempo mai rar. Organismul începe a se asemăna cu un cuptor mai slab, care nu supoartă decît material de ars mai blăjîn, căci la dincôntră se prea arde și pleznește. Însfîrșit nu-î delipsă a-ți schimba brusc modul de viață. O schimbare prea rapidă a nutririi poate fi păgubitoare. Mult mai bine o nimerește celce încetul cu încetul își potrivește modul de nutriție cu schimbările corporale. Două puncte trebuiesc ținute în vedere la cultivarea igienică a stomacului cînd începem a îmbătrîni. Întâi: ne trebuie mai puțin nutrimînt pentru susținerea vieții. Al doilea: Să ne alegem mîncări mai ușor mistuibile. Revista „Review of Reviews” întrebînd pe Englezii mai vîrstnici: „Ce să mîncăm, ce să bem și de cari mîncări și beuturi să ne ferim?” Aici dăm răspunsul biografului Sir Theodor Martin (născut la 1816): „În viața mea nu mi-am bătut capul cu mîncarea și beutura. Din tinerețe am căutat mîncări bune, pește, carne și galite. Totdeauna am mîncat puțin, caudînd să fie mîncarea simplă, dar bine gătită. Sosuri bogate le-am înconjurat, pentru că nu mi-au plăcut și nu le-am putut suporta; am preferit totdeauna mîncările simple și cu măsură”. Cei mai mulți oameni însă mîncă prea mult. Consumă mai mult decît cit are corpul trebuința. Prin această se prea încarcă corpul cu materii cari umplu prea tare sistemul vaselor, canalurile se astupă, lincezînd astfel circulația singelui și schimbarea materiei. În tinerețe își ajută natura izbucnînd în dureri de cap, în catar de stomac și alte asemenea signale admoniitoare. Cînd îmbătrînim, însă, începe a ne strînge, a ne zîmci, ivindu-se crudela reumă, hemeroidele, ș. a. Nu-î vorbă, și cu asemenea beteșuguri în cîrcă putem îmbătrîni, dar cu destule necazurî. O mică grăsime încă e prielnică; ne-tezește formele corpului, îl scutește de schimbările temperaturii și servă ca rezervă de nutrimînt în cazuri de boală. Însă tot ce-î prea mult, deranjează armonia cînd trecem peste cincizeci.

Mijlocul principal pentru menținerea și promovarea sănătății, și deci pentru lungirea vieții, e măsura în toate deprinderile vieții. Atingînd vîrsta de 50 de ani, apeștîl ne slăbește și digestia ni-se micșorează. Să facem dar cum cere natura. Trebuie deci să ne micșorăm proporțional porția mîncării.

Mîncînd de mai multeori în zi, porții mai mici, e cu mult mai bine, decît a împovăra aparatul digestiv cu mîncare prea multă. În orice caz însă avem să ne ferim de aromate, de pildă de bouillon pipărat, ori de vin și rachiuri, cari „excită pofta de mîncare (?)”. Adevărat că atunci mîncăm mai mult și mai năvalnic, dar fără niciun folos. Căci aromatele exciță stomacul și mațele

a jura mai vehement, însă fără a ajuta corpului. În scurtă vreme ear' flămînzim, și ear' trebuie să mîncăm. Prost e și obiceiul unor vîrstnici, cari își dimică franzelă ori cozanac în cafea, tea sau cacao. Astmod mîncarea nu se amestecă îndeajuns cu sucurile. Prin aceasta suferă digestia și se nasc vînturi vătămătoare sunătății. Pentru vîrstnici se recomandă mai vîrios: lapte (dulce, acru, covășit, zară, brînză, zmintină, unt), ouă moi, pine Kneipp, orez, gris, poame. Cu lapte să luăm și nițică pine prăjită pentru a rumega încîlva chiar și laptele, ca să nu se formeze în stomac un ghem greu de mistuit, avînd ca urmare o greutate în stomac, un deranj al mațelor, adică scaun, tare, neregulat. Pedeașupra li-se îngăduie și vîrstnicilor: pine fină, prăjituri, brînzeturî proaspete, spanac, lobode, brusturi, șpargel, morcovî, linte și fasole verde, dovlecei, caiofi. Salata e mai puțin recomandabilă pentru vîrstnici, deci și cînd se mîncă, are să fie cit de bine rumegată; însfîrșit carne feată și friptă. Mîncările să fie ferie în oală, cu puțină apă și au să fie servite cu cîteun sos de smințînă ori unt, ca asfel sărurile nutritive cari nobilitează singele să nu se peardă. Avem să facem deosebire între carnea neagră-grea, și între cea albă-ușoară. Dealcel carnea de vînat-închisă, e mai ușor de mistuit și mai sănătoasă decît cea albă de porc bunăoară. Organele interne (ficatul, rărunchii, plumînii etc.) sînt mai puțin recomandabile decît mușchii. Însă carnea cu sosuri aromatizate, păstăioasele, prăjiturile dela cofetar, vinul, alcoolul, cafeaua, pentru vîrstnici nu mai sînt de nicio treabă, dimpotrivă sînt vătămătoare sănătății.

Dr. H. V.

ECONOMIE.

Expoziția din Lugoș.

Societatea economică a comitatului Caraș-Severin va împărți zilele astea placatele pentru expoziția jubilară din toamnă, protegiată de contele Béla Serényi, Ignatie Darányi, Emeric Jakabffy, contele Mihai Károlyi, ca patroni, prefect Dr. Zoltán Medve, episcop gr. cat. de Lugoș Dr. Vasile Hossu, episcop gr. or. de Caransebeș Dr. Miron Cristea și Carol Fialk, ca prezenți de onoare.

Organizația expoziției e pornită în toate cercurile pretoriale ale județului, fiindu-î asigurată participarea publicului agronomic și cultivator de vite, mult peste cadrul obicinuit al astofel de expoziții. Vestita industrie de casă a județului nostru va fi reprezentată în măsură de a stîrni interesul obștesc al țerii. La această expoziție comitetul a atras atenția și a Alteței Sale principesei Isabela, ca protectoară a asociațiilor pentru promovarea industriei de casă din patrie.

Pentru această expoziție sînt deja pîn'acum anunțați cei dintîi fabricanți de mașini și reprezentanții acestora: Alfa Separator, Feik et Comp.

Pescarul rămase înmărmurit. I-se părea că visează . . .

— Dar, Mariata, cui am să-î mulțumesc de atîta bine?

— Lui Dnmnezeu mai întîi ș'apoî unul boer român din Basarabia.

Cu lacrimi în ochi sărută acesta mina binefăcătorului său și dupăce scobori în luntrea ce-l aștepta gata cu pinzișoarele întinse, vaporul porni spre gurile Dunării.

În asfințit de soare se încinse veselia pe țarmul mării. Micul Petrică își făcu intrarea în neamul pescarilor.

Iuliu Pop.

Epigrame.

*Dela opincă pîn' la Vodă
Costumul a ieșit la modă,
Și'n baluri, la oraș și sate,
Românele sînt costumate;
Frumos ar fi, moda să iasă
Odată și lucrul de casă!*

*Decînd lumea se fărîmă,
Ca să zboare către soare,
Nici tu nu-umbli în picioare,
Ci te tirăști ca și o rimă.*

*Preot fruntaș e decorat,
Fiindcă jumătate sat
Din credincioșii păstoriș,
Toți au trecut la — pocăiș.*

Don Ramiro.

de Matra, Iosif Tanczer, Artur Hahn, Sig. Kalmár, Umrath, Kellner et Schanzer, Fabrica de mașini s. p. a., Podvinetz et Hirschl, Hoffer et Schrautz, Bacher et Melichar, Fabrica de mașini și motoare ung., Wohanka & Comp., Fabrica de mașini agricole din Dobrișin, Fabrica de mașini Kühne din Moșon, Cooperativa comercială, Fabrica de mașini din Loșonț, Fabrica de mașini a Societății Căilor ferate austro-ung. din Recița, Bocșa-mont. ș. a.

Direcțiunea Societății căilor ferate austro-ung. din Oravița, Comunitatea de avere din Caransebeș, cum și alți mari proprietari din comitat vor participa la expoziție prin pavilioane separate.

Pentru expoziția de galițe pân'acum și-au anunțat participarea peste 60 de exponenți.

În interesul expozițiunii ajutorul de prefect **Aurel Issekutz**, ca prezident al comitetului expozițiunii, intervine personal la cercurile factorilor competenți, prin ceiace se mărește atât de mult interesul față de această expoziție.

Biroul permanent al expoziției de subt conducerea secretarului **Iosif Póka** dă imediat la orce întrebare lamuriri amănunțite.

Convocare.

Despărțământul **Verșet** al Reuniunii învățătorilor români dela școlile confesionale ortodoxe din eparhia Caransebeșului își ține a **trei adunare Vineri la 27 Mai v. (9 Iunie n.) 1911**, în școala din **Marghita-mare**, avind următorul

PROGRAM:

1. La orele 7 dimineața, chemarea duhului sfânt.
2. Dela 8-10 ore examenul învățătorului Ion Naia cu școlarii săi.
3. Deșchiderea adunării.
4. Critica examenului.
5. Raportul comisariului konzistorial despre examenele din protopresbiteratul Verșetului.
6. Raportul secretarului, al casierului și al bibliotecarului.
7. „Prima pășire a învățătorului în cariera sa“, disertație de Ion Albai (Srediștea-mică).
8. Propuneri.
9. Închiderea adunării.

Coștei, 8/21 Mai 1911.

Patrichie Rămneanțu
prezident.

P. Bizerea
secretar.

FELURIMI.

Căpitanul francez Tilho a făcut cercetări asupra marelui lac african. Cind a adus probe de apă și năsip, analiza chimică a dovedit că trebuie să fie un iu subt pământean, că apa lacului se înoeste mereu și deaceia e dulce și cuprinde mai puține materii minerale în ea decât a Nilului și a Nilului-alb. Dacă ar fi un lac cu apă dulce, căldura ar face-o să se îngroașe în vremea cind primește mai puțină. Nu se știe dacă iul acesta subt pământean stă în legătură cu Nilul, cum credeau geografii vechi ori nu.

Zgîrcitul în Rai.

Ci-că a fost odată un om foarte bogat, dar și foarte zgîrcit. Într-una din zile se înșimplă să se bolnăviască foarte greu și chiar leșină. Atunci în timpul cit a stat leșinat i-s-a arătat pe cealaltă lume, că el nu are nimic, nici de-ale îmbrăcăminte, nici de-ale mîncărei. Și atunci a întreat pe Arhanghelul Mihail, că de ce alții au prea multe și de toate, și el nu are nimic?

Atunci Arhanghelul îi răspunde: „Acel cari au de toate, s'au invrednicit să-și agoniască încă decind erau în lumea pămîntescă.“

— Ear tu așa te vei osîndi în veci, că n'ai știut să-ți agonisești și aici o parte din averea ta.

Auzind așa zgîrcitul, s'a rugat de Sfîntul Arhanghel, să-l dea din nou viață pentru ca să-și aducă cele trebuincioase, maicuseamă de-ale gurii.

Sf. Arhanghel, știind gîndul avarului, îi dădu viață și-i spune că peste trei zile să se întoarcă earăși la locul său cu cece va putea fi pregătit. Avarul cum a căpătat viața a și început să porunciască la toate brutăriile (unde să coace pîne), ca să-i coacă citeun cupior de colaci, pentru a avea de mulțumire pe lumea cealaltă și să nu fie de risul altora mai calici. În ziua a treia cind se împlinise învoirea dată de Arhanghelul Mihail, zgîrcitul și-a încărcat vre-o zece care cu colaci și, la drum băete!

Mergînd el pe drum, Sf. Arhanghel s'a prefăcut în cerșitor și i-a cerut să-l dea lui un colac. Zgîrcitul de colo, îi răspunde cam îndesat:

CRONICA.

La **Recița-montană** e pe cale a se întemeia o bancă românească cu menirea laudabilă de a întări economicște populația română atî de expusă străinismului din acele părți. Harnicii țărani rom. din Recița-rom. nădăjduim că vor pune cu toții umărul la punerea în picioare a acestui așezămînt economic de mare importanță pentru scuturarea buciului încărcat de omide. Vom reveni.

În **Oravița-rom.** s'a spînzurat într'un copac un nenorocit, care nu demult își sugrumase soția.

În părțile noastre s'a pus un frig cumplit. La codru ninge mereu.

† La **Coștei** a încetat subit din viață, în vîrstă de 68 ani, fruntașul țaran-proprietar **Mihail Corcea**, tatăl vrednicului preot Avram Corcea. Transmitem și pe calea aceasta întristatei familii sincere condoleanțe. Odihniască în pace!

Invățătorii pot servi d'acum înainte la regimentul cel mai apropiat. — În viitor li-se îngăduie și absolvenților de șase clase civile a servi în armată ca voluntari.

† La **Berliște** a trecut la cele eterne, în etate de 58 ani, **Maria Lăpădat**, soția harnicului negustor Ștefan Lăpădat. Fie-i pîina ușoară și memoria binecuvîntată!

Maî deunăzi un preot rom. din vecini îl pune cine-l pune să pîrască pe un învățător rom. că nu i-a trimis la vreme un parasol. Bine că înaintea județului s'au împăcat, dar... ca oameni inteligenți, nu se putură ei înțelege și fără a se face de vorba lumii. Ce să zică țărănimea cind vede și pe intelectualii alimențînd procesomania?

† **Stoia Trui** e numele bravului elev de cl. VI. primară din **Gorăia**, care după o boală scurată de 10 zile, a încetat din viață, lăsînd jale mare în urma sa. Odihniască în pace!

Dr. Traian Gîrguța, specialist în morburî femeiești, și-a reînceput practica medicală în Băile din Buziaș.

Din prilejul unei ascensiuni aeronautice la Paris, cînd aparatul, a omorît pe ministrul **Berteaux** și a ranit grav pe primministrul **Moris**. Tot o asemenea nenorocire se semnaleză și din Rusia, unde au fost omorîte șase persoane. Cîă jertă mai reclamă și născocirea zborului omenesc!

Femeile române din Sibii se pregătesc a face cadou un covor de Smirna, cu motive românești, filoromânului **Scois-Victor**.

— La muncă, nu la cerut pe degiaba! Și eu cind n'am avut, nimeni nu mi-a dat și a-și fi putut să rabd mult și bine, dacă nu se îndura Sf. Arhanghel să mă învoiască ca să-mi agonisesc cele de trebuință pentru cine și ie cită vreme.

Nu merse mult avarul și cerul fătuindu-se puțin, a făcut să cadă un colac și s'a murdărit, fiind noroi pe jos. Atunci Sf. Arhanghel l-a mai rugat odată zicînd că macar pe acest plin de noroi să i-l dea lui. După această din urmă rugămînte a Arhanghelului, zgîrcitul i-a aruncat colacul zicîndu-i: „Na-ți-l că al tău a fost să fie, pentru că s'a murdărit“. Și a plecat cu carele, urmîndu-și drumul iuainie.

Cind a ajuns la poarta Raiului, au perit carele cu colaci și îndată i-a ieșit în față Arhanghelul și l-a întreat: „Ei, tu-ai adus de toate cite îți trebuiește?“

Ear el îi răspunde: „Am adus zece care de colaci pînă la poartă, și aici au perit fără să bag de seamă.“

Arhanghelul îi scoate atunci colacul plin de noroi, pe care îl dăduse și el de pomană unui sărac pe pămînt, și i-l dă zicîndu-i: „Ertă ce ai putut să-ți agonisești în cele trei zile cit ai stat pe pămînt! Atita s'a ales din cele zece care de colaci, pe cari ți-i pregătiși pentru traiul viitor“. „Nu carele cu colaci aveau să te hrăniască pe tine în lumea aceasta de aici, ci milosteniile către cei săraci! Căci făcînd milostenii, nu săracilor dădeai, ci ție singur!“

De aici s'a născut rîvîntul ce zice: Cel ce dă, lui își dă!

Vasile B. Tîrîc.

Banca „**Temesvári Belvárosi**“ din **Timișoara** a dat faliment.

La conferința partidului național comitatens, premergătoare congregației de primăvară, a fost ales de prezident: fruntașul nostru adv. **Dr. Gh. Dobrin**, ear de secretar **Dr. Valer Braniste**.

Senzaționalul proces pentru calumnie al prof. **A. C. Cuza** contra adv. **E. Socor** din Iași a fost aminat.

Se zvonește că regele **Petre Karagiorgievici** al Serbiei va vizita încurînd familia regală rom. din București.

La **Greovaț** earăși bintue boala, zice-se provenită din otrăvirea fînătelor, care în timpul recent a doborît vr'o 300 vite cornute, lăsînd atîția păgubași cu pumnii la inimă.

Fostul ministru prezident baron **Desideriu Bánffy**, deputatul Segedinului, a murit în etate de 68 ani.

Vestiitul tenorist italian **Caruso** s'a îmbolnăvit de un catar al laringelor.

Terminîndu-se asentările din cercul **Orăviții**, se încep acum și cele din cercul **Iamului**. Earăși răsună văile de doinele românești.

La **Lugoj** s'a hotărît a se ține la 2/15 Iunie c. o mare adunare poporală pentru votul universal.

În **Provița** (România) a murit **Românul Radu Horgea** în etate de 112 ani.

În presa mare earăși se vestește un program groaznic încontra **Jidovilor din Rusia**.

Poșta Redacțiunii.

Săteanul. Fără iscălitură nu putem publica. **L. R. Alibunar**. Mai toate d'acîc și foarte multe și de peste munți.

I. B. Ciuchici. Nu uita că avem îndatoriri reciproce. Salut.

Bibliografie.

N. Iorga, savantul profesor dela Unviversitatea din București, a scris **O scurtă istorie a Româniilor** în limba italiană, cu speciale considerațiuni la relațiunile cu Italia, publicată cu ocaziunea serbărilor cincantenare italiene, drept un omagiu poporului frate și amic, — din partea „**Ligei Culturale**“ a Românilor. București, 1911 Preț: 2 cor.

Mulțumită publică.

Mulțumesc și pe calea aceasta tuturor prietînilor și cunoscuților cari ne-au adresat cuvinte de îmbărbătare din incidentul trist al trecerii la cele eterne al neuitatului nostru soț, tată, socru și bunic

înv. **Ilie Iana**

Deosebit mulțumim preoților pontificanți, învățătorilor și bravului chor vocal al țaranelor din Oravița-rom., care prin cîntări înduioșătoare au talmăcit jalea celor remași în urma scumpului răposat.

Maidan, 25. Mai 1911.

Preot Aurel Iana și familia.

Mulțumită publică.

Mulțumesc din suflet tuturor prietînilor și cunoscuților, cari m'au mîngăiat din prilejul încetării din viață a iubitului meu tată

Ion Pipelca

dîndu-i ultimul onor pămîntesc cind la-u petrecut la ultimul său lăcaș.

Oravița-rom. la 18 Mai 1911.

Gheorghe Pipelca.

Editor-proprietar: **Gheorghe Jianu**.
Redactor-responsabil: **Ilie Oravițanu**.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană**, **pușca americană** și **săpunul american**, care depărtază de pe față și de pe mini orcefel de peie, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate până acum. Se capătă la: **Apo. Soc. S. intul Gheorghe în Oravița** (peste C. um de prăvălia F. Coldstier).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

„PLUGARUL“

societate pe acții din Cacova

x-30

dă

5-6%

și plătește și darea după depuneră.
Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6-7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asigуреază vite și mijloace cumpărarea de mașini agronomice.

In prăvălia lui

I. HAMBURGER

(Casa Klein) în Oravița
se capătă

Ciment foarte bun din Beocin
cu preț moderat.

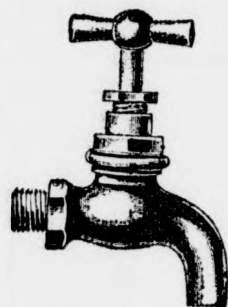
In atelierul artistic al lăcătușului
Rudolf Dworzak
din Oravița (lingă „Oraviciana“)

se pot comanda, pe
lingă garanță,
orce lucrări
de bransă,
cu prețuri
moderate.

Instalațiune
de apaducte.

Reparațiuni
efectuate cu
promptitudine.

AVIZ.

La **timplăria Iohan Formayer**
în Oravița

se pot comanda totfelul de mobile și lucrări pentru zidiri, cu prețuri absolut solide, fiindcă neavînd depozit, costisitor, e în măsură a lucra mai ieftin decit orcare. Poftiți și vă convingeți!

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1863, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.
Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.
Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad**, la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin băbați de-ai noștri de toată încrederea.

Valea „Bányavölgy“

loc pentru vilegiatură și scaldă Kneipp
în Oravița (Banat)

e situată sub Marilla în mijlocul unei păduri întinse cu brădet.

Aer bogat în ozon, fără praf, și apă excelentă de izvoare. Salon de muzică și de lectură, muzică în parc, locuri admirabile pentru excursii. Diferite cure de apă rece. Dușuri-Kneipp, massage și electrizări pentru înbolnăviri ale sistemului nervos, cum și pentru îmbolnăvirea vaselor inimii singelui, a organelor de mistuire și resuflare (astma) reumatism, boale femeiești, dureri de be-sică și de rărunchi etc.

Medic curant: Dr. Ludovic Méhes (român).

Pension complet (vipt, locuință și serviciu): la zi, dela 4 coroane în sus.

Saisonul: dela 1 Mai până la 30 Septembrie.
Prospecte (și în limba română) se capătă la

Direcțiunea băilor „Bányavölgy“
în Oravița.

La

Tipografia „Progresul“

== în Oravița ==

se pot comanda

totfelul de tipărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale

precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efectuează:

acții, cupoane, losuri pentru loterii

lucrate toate cu gust.

➡ Nădăduim că toți Români de bine ne vor trece pragul. ➡